

نص (علوم قرآنی)

کلام آشکار در معنای واحد، بدون احتمال خلاف و تاویل را نص گویند.

فهرست مندرجات

- ۱ - تقسیم‌بندی الفاظ قرآن
- ۲ - تعریف
 - ۲.۱ - ظاهر
 - ۲.۲ - صریح الدلاله
- ۳ - نص در قرآن و سنت
 - ۳.۱ - مثال
- ۴ - عناوین مرتبط
- ۵ - پانویس
- ۶ - منبع

تقسیم‌بندی الفاظ قرآن

الفاظ قرآن کریم به لحاظ **صراحت** محتوا و عدم آن یا «نص» است یا «ظاهر».

تعریف

«نص» در لغت به معنای آشکار ، آشکارشدن و آشکارکردن، و در اصطلاح ، کلامی صریح و آشکار است که احتمال خلاف و تاویل در آن نباشد و جز یک معنا از آن بر نیاید؛ به طوری که غیر آن معنا در کلام احتمال داده نمی‌شود.

← ظاهر

اگر کلام دارای یکی از دو یا چند معنا است که بر دیگر معانی ترجیح دارد، احتمال راجح را «ظاهر» گویند.

← صریح الدلاله

بنابراین نص قرآنی، آیه‌ای است که نسبت به معنای مقصود، صریح الدلاله باشد؛ مانند آن که میان دو امر متشابه، معین کند کدام خوب و کدام بد است؛ مانند: (... وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا...) [۱]

نص در قرآن و سنت

متکلمان گفته‌اند وجود نص در قرآن و سنت ، بسیار کم است؛ ولی امام الحرمین می‌گوید: غرض از نص، معنای قطعی مستقل است که هیچ گونه جهات احتمال و تاویل در آن راه نیابد، و این گرچه در صورت رجوع به معنای لغوی، کم حاصل می‌شود، اما با قرائن حالیه و مقالیه زیاد خواهد بود.

← مثال

سیوطی برای نص، به آیه ۱۹۶ بقره مثال می‌زند: (... فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ...) [۲] که از این آیه به جز اتمام ده روز روزه، معنای دیگری فهمیده نمی‌شود.

به گفته فخر رازی و طیبی ، نص و ظاهر از اقسام محکم هستند. [۲][۳][۴][۵][۶][۷][۸][۹][۱۰]

عناوین مرتبط

پانویس

۱. ↑ بقره/سوره ۲، آیه ۳۷۵.
۲. ↑ بقره/سوره ۲، آیه ۱۹۶.
۳. ↑ سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ ق، الانتقان فی علوم القرآن، ج ۲، ص ۱۰۴.
۴. ↑ سیوطی، عبد الرحمان بن ابی بکر، ۸۴۹ - ۹۱۱ ق، الانتقان فی علوم القرآن، ج ۲، ص ۹.
۵. ↑ صالح، صحیح، ۱۹۲۶ -، مباحث فی علوم القرآن، ص (۳۱۱-۳۱۵).
۶. ↑ صالح، صحیح، ۱۹۲۶ -، مباحث فی علوم القرآن، ص ۲۸۲.
۷. ↑ حکیم، محمد باقر، ۱۳۱۸ - ۱۳۸۲، علوم القرآن، ص ۱۷۲.
۸. ↑ سجادی، جعفر، ۱۳۰۳ -، فرهنگ معارف اسلامی، ج ۴، ص ۴۵۹.
۹. ↑ سجادی، جعفر، ۱۳۰۳ -، فرهنگ معارف اسلامی، ج ۴، ص ۱۵۸.
۱۰. ↑ ولایی، عیسی، ۱۳۲۹ -، فرهنگ تشریحی اصطلاحات اصول، ص ۲۵۷.

منبع

فرهنگ‌نامه علوم قرآنی، برگرفته از مقاله «نص».